

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula IX. Differentia debet esse in eodem praedicamento, in quo est id, cujus est differentia

urn:nbn:de:bsz:31-102400

Quibusdam eorum, quæ ad aliquid referuntur, ad nihil aliud uti licet, quàm ad id, ad quod natura referuntur: e. c. ut aspectu solùm ad cernendum. Nonnullis verò etiam ad alia uti licet, ut strigili haurire aliquis aquam potest. Si quis tamen strigilem definiat instrumentum ad hauriendum aquam, peccat, quia non est ad hoc comparata; ejus autem, ad quod nata res est, definitio est id, ad quod utitur prudens, quæ prudens, & propria scientia, quæ circa quamque rem versatur. Sunt verba Aristotelis.

REGULA IX.

Differentia debet esse in eodem predicamento, in quò est id, cuius est differentia.

I. Quod Aristoteles l. 6. s. 2. dicit, esse alibi, non esse differentiam substantiæ, id ad omnia predicamenta possumus accommodare, & dicere differentiam, & id, cuius est differentia, non debere esse in diversis predicamentis. Est autem differentia tum generis, tum speciei differentia: illud dividit, hanc constituit. Quod si differentia esset in aliò predicamento, in aliò genus, species, quæ ex genere & differentiâ constituitur, non esset per se ens, cum ex rebus diversorum predicamentorum non fiat nisi unum per accidens. Quod si differentia est in eodẽ predicamento cum
gene-

generi
tò cum
dem su

II.

stotele
dividu
esse ali
quonia
se in al
fit in lo
si rerre
aquari
gnificet
casse, q
lens si
pertin

III.

cum a
tanqu
fit sub
nus in
fit scie
erit di
differ
in div

IV.

subje
jectur
tudo

genere, est etiam in eodem prædicamentò cum specie, quia genus & species in eodem sunt prædicamentò.

II. *Ideò & eos reprehendunt, (inquit Aristoteles l. c.) qui pedestre & aquatile animal dividunt, quasi pedestre & aquatile significent esse alicubi. An in his non reprehendat rectè? quoniam aquatile & terrestre non significant esse in aliquò, nec alicubi, sed quale quid: nam esse in loco sicco, aquè erit aquatile, similiter que si terrestre sit in loco humido, terrestre erit, non aquatile. Verum amen, si quando differentia significet esse in aliquo, manifestum est, eum peccasse, qui definiit, hoc est, si quis definire volens substantiam, assignarit differentiam pertinentem ad prædicamentum ubi, peccabit.*

III. Verum hæc quis objicere posset, quod cum accidentia definiantur per subiectum, tanquam per differentiam, & verò subiectum sit substantia, (ut cum dicitur: *Tonitru est sonus in nube*; aut cum Physica definitur, quod sit *scientia corporis naturalis*) certè substantia erit differentia accidētis, & per consequens, differentia, & id, cujus est differentia, sæpè in diversis erunt prædicamentis.

IV. *Et* In definitionibus accidentium non subiectum, sed habitudo & respectus ad subiectum differentia est. Sed quia illa habitudo non potest explicari, nisi mentione sub-

subjecti, idcirco necesse est subjectum in eorum definitionibus poni. Ita Tonitru ex natura sua respicit subjectum, in quò insit, nempe nubem, & idcirco per nubem definitur. Et physica essentialiter importat respectum ad corpus naturale, tanquam ad subjectum circa quod, & idcirco per corpus naturale definitur.

V. Instas: Ex hac responsione adhuc sequi, differentiam, & id, cujus est differentia, posse esse in diversis prædicamentis: quia Tonitru, tanquam sonus, & scientia, tanquam habitus, sunt qualitates: illarum autem differentie cum sint respectus quidam, pertinent ad prædicamentum Relationis.

VI. R. Non omnis respectus ad prædicamentum Relationis pertinet, quod vel ex eò constat, quod Aristoteles in præd. Rel. negat respectum, quem caput ad capitatum importat, esse relationem de prædicamentò Relationis. Sunt quidam respectus transcendentales, aut tales, ut inde Relata vocentur secundum dici, & illi in Prædicamentò Relationis propriè non collocantur. Hujusmodi respectus etiam estis, quem omne accidens ad subjectum, & scientia ad scibile habet. Vide quæ circa Reg. XI Disp. præc. dicta fuerunt.

VII. Notandum autem, Regulam istam loqui de differentiâ essentiali & specificâ. Nam si dif-

si differ
quodcu
esse di
differ
eòden
siam
ubi, q

D

I.

pecca

tand

dam

possi

Et rat

tiam

entis

rum.

sunt

Arist

tem s

defini

non h

bere

II

rent

fic d

rent

si differentia dicatur id, per quod aliquid quodcumque modò differt, sic accidentia posse esse differentias substantiarum, nec semper differentiam, & id, cujus est differentia, in eodẽ esse prædicamentò, extra controversiam est: sicut Cælum & terra differunt per ubi, quod illud supra est, hæc in mediò.

REGULA X.

Differentia non debet esse negativa.

I. Ex VI. Top. Cap. VI §. 5. ubi dicitur, eos peccare, qui negatione genus dividunt. Notandum autem I. Regulam esse intelligendam de entibus positivis, hoc sensu: *Entium positivorum differentia non debent esse negativa.* Et ratio est, quia differentia constituit essentiam speciei, sed negatio essentiam speciei, ut entis positivi, constituere non potest. At eorum, quæ in negatione & privatione consistunt, alia est ratio, quod expressè significat Aristoteles, quando § 7. dicit: *Forassis autem in nonnullis necesse est negatione uti eum quò definit, ut in privationibus; nam cæcum est, quò non habet visum. quando secundum naturam habere debet.*

II. Notandum II. sermonem esse de differentia essentiali & specificâ, & propriissimè sic dictâ. Nam aliquando negativis differentis dividi genus, non est dubium: ut ani-
mal